

NAMAZOWAĆ (99) *vb impf*

Wszystkie a oraz o jasne.

inf namazować (4). ◇ *praes 1 sg* namazuję (10). ◇ *3 sg* namazuje (3). ◇ *3 pl* namazują (2). ◇ *fut 2 sg m* będziesz namazował (8) *FalZioł*, namazować będziesz (1) *SienLek*. ◇ *imp 2 sg* namazuj (67). ◇ *con 3 sg m* by namazował (1). ◇ *part praes act* namazując (3).

Sł stp brak, *Cn notuje*, *Linde XVII(XVIII) w.*

Pokrywać powierzchnię mazistą lub płynną substancją; inungere Mącz, Calep, Cn; superungere Mącz, Cn; exungere, linire Calep, Cn; superinungere Mącz; allinere, collinere, superlinere Calep; illinere, perlinere, perungere, pollingere, superlinire, ungere Cn (99) : Superungo, et superinungo, Po wierzchu námázuyę. *Mącz* 503b, 503b; *Allino* – *Namafuie*, *Naczieram*. *Calep* 54a; *Vnctor* – *Tenktori* namazuię. *Calep* [1136]b, 215b, 401a, 560b, 606a, [1018]b (9).

namazować co (1): Niewiáftá námázuie głowę iego. *WujNT* 175.

a. *O zabiegach leczniczych: nacierać, smarować (85)* :

namazować komu (3), czemu (an) (8) [w tym: co (6), czym (7)] (11): Oleiek s korzenia kofácczowego/ iest dobry naprzeciwko paraliżowi y khurczowi/ y naprzeciwko denney boleŃci namazuiąc łobie ty mieŃcza. *FalZioł* I 67c, I 103c; Weź mi oleiu konopného/ á zmięszay ze pŃią krwią nápoły/ námázuyę tym koniowi żyły ná pierŃiach. *SienLek* 170, 172, 175, 177, 181, 183, 189. *Cf namazować komu, czemu około czego.*

namazować komu, czemu (an) około czego (2): Iestliby to lekarzŃstwo namienione do kończa nie pomagało/ thedy wziáwŃzy oliwy dobrej/ zagrzáwŃzy namazuy dziecięciu około vŃzek *FalZioł* V 39v; *SienLek* 167.

namazować co [w tym komu (7), czym (51)] (68): Theż proch bożego drzewka s prochem korzenia goryczkowego, á zmięszáwŃzi to Ńpołem namazuy kroŃti białe na twarzy *FalZioł* I 59a, I 10b, 27a, 29d, 61d, 67c (52); *SienLek* 50, 51, 96v, 130, 134 (14); Widziałem w Allexándryiey opuchłe/ y ná boki lewé choré/ którzy ziemię z Egiptu vżywáli/ lędźwié/ vdy/ rámióná/ zad/ boki/ y pierŃi námázuiąc/ á znaczną pómoc odnoŃząc. *Oczko* 17v, 28v.

namazować co [= czym] (2): Ale gdy moŃzny puchną/ łoy cielęcy zbiałą álbo wárzoną Ńołą vmięszáwŃzy zágrzey/ á lethno námázuy. *SienLek* 118v, 82.

namazować na co (2): rozpuć woŃk y Ńmołę, y oliwę na rincze mięszáiąc wŃzitko Ńpołem / á potym gdy ochłodnie á z twardnieie/ tedy potrozŃze na chufŃę będzieŃ namazował á na ranę przykładał. *FalZioł* V 74v, I 33c.

namazować czym (67): Theż gdy fokiem iego będzieŃ namazował brodawkbi/ Ńpádfa ie precz *FalZioł* I 71c; Też na Ńpędzenie piegów z licza/ máka czárnuŃzkowego náŃienia zmięszana z blaywáŃem/ z ocztem á thym namazuy piegi gdziekolwiek chczesz *FalZioł* I 91b; Też łayno gołębie z oływą [!] zmięszane/ á tym żywot namazuy/ barzo mocnie zaŃtanawia. *FalZioł* V 86, I 5c, 10d, 19c, 25b, 27c (42); A gdy kogo s przygody głowá boli/ weźmi dwie łyzce Ńoku płodźiŃzkowego/ [...] Nozdrze tym idąc Ńpác námázuy *SienLek* 50, 96v, 134, 170, 175, 180v, 183; *Oczko* 26. *Cf* »maŃciá namazować«, »namazować olejkim«.

Ze zdaniem okolicznikowym miejsca [gdzie(kolwiek)]: A thym [olejkiem] namazuy gdzie chcesz aby wylazły włosy. *FalZioł* II 23v; *SienLek* 175, 181.

W charakterystycznych połączeniach: namazować dziecię, konia, miejsce (jakie) (11); nazwa choroby (21), nazwa części ciała (30); namazować na chustę, na dziwę mięso; namazować koniowi (4); namazować ciepło, letno.

Zwroty: »maścią namazować« [szyk zmienny] (12): A iestliby czuł bolenie na bokhach/ thedy namazuy sobie maścią dialteą boki w cieple *FalZioł* I 103c, I 16c, 73b, 97a, 120a, III 4b (8); námázuyże koniowi thą maścią kopytá/ gdy fy e mu zfycháią *SienLek* 177, 167, 172, 181.

»namazować olej(ki)em« [szyk zmienny] (5): Takieź y wżytkę głowę Fiołkowym oleykiem ciepłym namazuy. *FalZioł* V 38v, V 27; *SienLek* 130, 143v; námázuią drudzy y grzbiet y paćierze wżyftki/ oleykiem różánym/ fiołkowym/ álbo którym infzym *Oczko* 28v.

b. O zabiegach rytualnych; tu o sakramentach bierzmowania i ostatniego namaszczenia [kogo, co] (2) : Tertullian Itárodawny Doktor/ wżytkie ceremonie bierzmowania wyráził temi słowy: Ciało námázuią/ áby duźá byłą poáwięconá *WujNT* 429.

Zwrot: »namazować olejem« = *ungere unguentis Cn* (1): Yesli kto myędzy wámi zányemoże/ nyechay wzowye Itárfých košcyelnych/ to yeft káplánow/ á oni nyechay fy e nád nim modlą/ námázuyąc go/ oleyem w imyę páńfkye *KromRozm III* K6.

Synonimy: **a.** nacierać, smarować.

Formacje współrdzenne cf MAZAĆ.

Cf **NAMAZOWAN**, **NAMAZOWANIE**